

VLIV ENVIRONMENTÁLNÍCH DANÍ NA HOSPODAŘENÍ PODNIKU

Autoreferát disertační práce

Studijní program:

P6208 – Ekonomika a management

Studijní obor:

6208V119 – Řízení a ekonomika podniku

Autor práce:

Ing. Jitka Šturmová

Školitel:

Prof. Ing. Květa Kubátová, CSc.

Disertační práce byla vypracována v kombinované formě doktorského studia na katedře financí a účetnictví Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci.

Uchazeč: Ing. Jitka Šturmová
Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci
Katedra financí a účetnictví
Voroněžská 13
461 17 Liberec 1

Školitel: Prof. Ing. Květa Kubátová, CSc.
Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci
Katedra financí a účetnictví
Voroněžská 13
461 17 Liberec 1

Autoreferát byl rozeslán dne:

Obhajoba disertační práce se koná dne 26. 11. 2015 a 27. 11. 2015 před komisí na Ekonomické fakultě Technické univerzity v Liberci, Voroněžská 13, Liberec 1 v zasedací místnosti děkanátu Ekonomické fakulty.

S disertační prací je možno se seznámit na katedře financí a účetnictví Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci.

Prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc.
předsedkyně oborové rady

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou disertační práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé disertační práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li disertační práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Disertační práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Doktorská disertační práce se zabývá problematikou vlivu ekologických daní na hospodaření podniku, resp. odvětví národního hospodářství v České republice. Cíle práce jsou definovány v první části práce a hlavním cílem je stanovení vlivu ekologických daní na hospodaření ve vybraných odvětvích hospodářství. Práce nejprve analyzuje současný stav environmentálních daní v České republice a také popisuje základní ukazatele daného odvětví.

Hlavní cíl práce spočívá ve zjištění, zda existuje vztah mezi ekologickými daněmi a vybranými podnikohospodářskými ukazateli. V rámci analýzy je ověřováno, zda existuje vztah mezi těmito ukazateli obecně a také ve vybraných odvětvích národního hospodářství. Pokud je prokázána existence vztahu mezi ekologickými daněmi a ostatními podnikohospodářskými ukazateli, pak je stanovena obecná rovnice, která je využitelná v daném odvětví. K vyhodnocení vlivu na hospodaření v daném odvětví došlo na základě podnikohospodářských ukazatelů.

Úvodní část předkládané disertační práce se věnuje teoretickým přístupům k ochraně životního prostředí a ekologické daňové reformě v Evropské unii a České republice. V rámci následující kapitoly jsou definovány základní ukazatele související s vybranými odvětvími a jejich vlivem na životní prostředí.

Výzkumná část práce je pak založena na analýze dat jednotlivých podniků ve vybraných odvětvích národního hospodářství a v nalezení vhodného modelu popisující vývoj ekologických daní na dané odvětví pomocí korelační a regresní analýzy. V této kapitole jsou pak představeny výsledky dílčích analýz a odvětvové standardy, které byly v rámci analýzy zjištěny. Tímto byl naplněn hlavní cíl práce i jednotlivé dílčí cíle. Závěr disertační práce obsahuje shrnutí výzkumných poznatků a testování stanovených tvrzení.

Klíčová slova

Životní prostředí, ekologické daně, ochrana životního prostředí, odvětví národního hospodářství, trvale udržitelný rozvoj

Summary

Doctoral thesis deals with the impact of environmental taxes on the business, respectively sectors of the national economy in the Czech Republic. Objectives of the work are defined in the first part and the main objective is to determine the effect of environmental taxes on operations in selected sectors of the economy. Work analyses the current state of environmental taxes in the Czech Republic and also describes the basic indicators of the industry.

The main goal of the work is to determine whether there is a relationship between environmental taxes and selected business indicators. The analysis is verified whether there is a relationship between these indicators in general and in selected sectors of the economy if there is evidence of the relationship between environmental taxes and other business indicators, then there is a general equation, which is applicable in the industry. To evaluate the impact on the economy of the sector has been based on business indicators.

The introductory part of this dissertation deals with theoretical approaches to environmental protection and ecological tax reform in the European Union and the Czech Republic. Within the next chapter defines the basic indicators relating to selected sectors and their impact on the environment.

The research is then based on the analysis of data of individual companies in selected sectors of the national economy and in finding a suitable model describing the evolution of environmental taxes on the sector by means of correlation and regression analysis. This chapter then presents the results of partial analyses and industry standards that were identified in the analysis. Thus was fulfilled the main objective of the work and individual targets. Conclusion The dissertation contains a summary of research findings and test set allegations.

Key words

Environment, environmental taxes, environmental protection, sectors of the economy, sustainable development

Zusammenfassung

Doktorarbeit befasst sich mit den Auswirkungen von Umweltsteuern auf das Geschäft sind. Sektoren der nationalen Wirtschaft in der Tschechischen Republik. Ziele des Arbeits werden im ersten Teil definiert, und das Hauptziel ist, die Wirkung von Umweltsteuern auf Operationen in ausgewählten Sektoren der Wirtschaft zu ermitteln. Arbeit analysiert den aktuellen Stand der Umweltsteuern in der Tschechischen Republik und beschreibt auch die Basisindikatoren der Industrie.

Das Hauptziel der Arbeit ist, um zu bestimmen, ob es eine Beziehung zwischen der Umweltsteuern und ausgewählten Geschäftsindikatoren. Die Analyse wird verifiziert, ob es einen Zusammenhang zwischen diesen Indikatoren im allgemeinen und in ausgewählten Bereichen der Wirtschaft, wenn es Beweise für die Beziehung zwischen der Umweltsteuern und andere Geschäftsindikatoren, dann gibt es eine allgemeine Gleichung, die in der Industrie anwendbar ist. Um die Auswirkungen auf die Wirtschaft des Sektors zu bewerten hat Geschäftsindikatoren basiert.

Der einleitende Teil dieser Dissertation beschäftigt sich mit theoretischen Ansätzen zum Umweltschutz und ökologische Steuerreform in der Europäischen Union und der Tschechischen Republik. Innerhalb der nächsten Kapitel werden die grundlegenden Indikatoren für ausgewählte Sektoren und ihre Auswirkung auf die Umwelt.

Die Forschung wird dann auf der Analyse von Daten der einzelnen Unternehmen in ausgewählten Sektoren der Volkswirtschaft und in der Suche nach einem geeigneten Modell, das die Entwicklung der Umweltsteuern auf den Sektor durch Korrelation und Regression-Analyse. In diesem Kapitel werden dann die Ergebnisse der Teilanalysen und Industrie-Standards, die in der Analyse identifiziert wurden. So wurden das Hauptziel der Arbeit und individuelle Ziele erfüllt. Fazit Die Dissertation enthält eine Zusammenfassung der Forschungsergebnisse und Testsatz Vorwürfe.

Schlüsselwörter

Umwelt, Umweltschutzsteuern, Umweltschutz, Wirtschaftssektoren, Nachhaltigkeit

Obsah:

Seznam používaných symbolů a zkratk.....	8
Úvod	9
1 Stručná analýza současného stavu v oblasti tématu práce.....	11
2 Definice cílů disertační práce.....	14
3 Použité metody v disertační práci	16
4 Hlavní dosažené výsledky disertace se zdůrazněním vlastních přínosů disertanta.....	18
Závěr	21
Seznam citací použitých v autoreferátu disertační práce.....	22
Seznam publikovaných prací disertanta	23

Seznam používaných symbolů a zkratk

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Úvod

Životní prostředí a jeho ochrana jsou v současné době velmi aktuálním tématem. Ekonomická činnost člověka významně zasahuje do životního prostředí, a proto bylo nutné nastavit taková opatření, která budou podporovat ekologicky prospěšné aktivity. V posledních letech se snaží státy světa chránit své životní prostředí a vznikají tak různá opatření, která mají napomáhat chránit životní prostředí. Na základě této skutečnosti byly do evropských daňových systémů zavedeny ekologické daně. Environmentální neboli ekologické daně mají zabránit znečištění životního prostředí v důsledku činnosti člověka. Pokud bude podnik znečišťovat životní prostředí, pak za znečištění bude platit. Toto je základní myšlenka pro výběr ekologických daní, která má stimulovat podniky k ochraně životního prostředí.

Jednotlivé země Evropské unie (dále jen EU) přispívají ke zlepšení životního prostředí stanovením své environmentální politiky. Zavádění ekologických daní se liší v jednotlivých evropských zemích, a to dle data jejich vstupu do EU. Česká republika postupně implementuje ekologické daně dle zpracovaného harmonogramu ekologické daňové reformy a kompletně zavedené by ekologické daně měly být v roce 2017. Celá daňová reforma je rozčleněna do tří etap, přičemž všechny mají být daňově neutrální – neměla by být zvýšena daňová zátěž. V současné době probíhá v České republice první etapa, která se týká zdanění energetických produktů a elektřiny. Na změně daňového systému v České republice spolupracují Ministerstva životního prostředí a financí.

V souvislosti s ekonomickou krizí v letech 2009 – 2010 se státy angažovaly na snížení dopadů krize. V důsledku krize byla přijata opatření, která mají dopady nejen do ekonomiky, ale zprostředkovaně i do životního prostředí. Například šrotovné v sobě spojuje jak pomoc nejvíce krizí postiženému odvětví, tak i environmentální hlediska.

Cílem práce je zjistit, zda ovlivňují ekologické daně hospodaření podniků v různých odvětvích národního hospodářství. Vliv daňového zatížení je důležitým podkladem pro zhodnocení vlivu ekologických daní na hospodaření podniku. Prvním předpokladem pro zavedení ekologických daní byla koncepce trvale udržitelného rozvoje, který je součástí ekologické politiky státu.

Vyhodnocení vlivu ekologických daní na podniku je prováděn na základě analýzy ekologických daní v České republice. V rámci analýzy je popsán vývoj ekologických daní, současná situace a výběr ekologických daní v rámci jednotlivých států Evropské unie. Samostatná kapitola je věnována ekologickým daním v České republice, kde je zachycen stav ekologické daňové reformy. Součástí této kapitoly je také zhodnocení ekologických principů v daňovém systému.

Analýza obsahuje data o ekologických daních v ČR, která jsou zveřejňována Evropským statistickým úřadem a také evidovány jednotlivými podniky v daném odvětví. Výsledkem prováděné analýzy je prokázání či neprokázání vlivu ekologických daní na jednotlivá odvětví hospodářství v ČR. Pro analýzu byla vybrána odvětví s odlišným vlivem na životní prostředí tj. zemědělství, těžba a dobývání, průmysl.

Analýzy vyhodnocují vliv ekologických daní na podnikohospodářské ukazatele. Právě vyhodnocení vlivu ekologických daní ve vybraných odvětvích národního hospodářství vůči podnikohospodářským ukazatelům daného odvětví, pak umožňuje stanovit vztah mezi ekologickými daněmi a podnikohospodářskými ukazateli obecně a ve vybraných odvětvích národního hospodářství.

Výzkumná část práce je pak založena na nalezení vztahu či závislosti mezi ekologickými daněmi a vybranými podnikohospodářskými ukazateli. Data pro analýzu byla získána na základě dotazníkového šetření, do kterého bylo zahrnuto náhodným výběrem 92 podniků. Nejprve byla analyzována všechna data získána v rámci dotazníkového šetření u vybraných podniků a pak také jednotlivá data podniků v rámci daného odvětví národního hospodářství. V této kapitole jsou pak představeny výsledky dílčích analýz a také vztahy mezi jednotlivými ukazateli. Tímto je naplněn hlavní cíl práce i jednotlivé dílčí cíle. Závěr disertační práce obsahuje shrnutí výzkumných poznatků a testování stanovených tvrzení.

1 Stručná analýza současného stavu v oblasti tématu práce

Trvale udržitelný rozvoj se zaměřuje jak na ochranu životního prostředí, tak i na ekonomický rozvoj společnosti. Mezi hlavní cíle všech průmyslových podniků patří dosahovat požadované jakosti výrobků při maximální efektivnosti výroby pro podnik a současně dodržovat všechna ekologická nařízení a normy. Do budoucna je třeba, aby veškerý hospodářský rozvoj byl trvale udržitelný (Zenelaj, 2013).

V souvislosti s ochranou životního prostředí byly v daňových systémech států vytvořeny environmentální daně. V odborné literatuře existuje velmi mnoho definic tohoto pojmu. Dle OECD lze ekologické daně definovat jako povinné, neekvivalentní platby do veřejného rozpočtu, uvalené na daňové základy považované za relevantní ve vztahu k životnímu prostředí (Kubátová, 2006).

Význam environmentálních daní pro hospodaření státu či podnikatelských subjektů spočívá ve třech rovinách. První rovinou ekologických daní je rovina ekonomická, kdy prostřednictvím cen působí daň na všechny ekonomické subjekty. Ekologické daně způsobují, že subjekty snižují negativní dopady na životní prostředí více než je úroveň stanovená pro výběr daně. Tento ekonomický nástroj lze využívat dvěma způsoby: snížením spotřeby dané suroviny či snížením znečištění. Dále mohou subjekty reagovat na vznik daně tím, že daň zaplatí a dojde k nákladovému efektu zavedení ekologických daní. Ekologické daně mohou zároveň působit jako informační nástroj, kdy může být daň motivující v tom smyslu, že upozorňuje prostřednictvím stanovení různých limitů, motivuje podniky např. k využití modernějších a k životnímu prostředí šetrnějších technologií. Významnou roli představuje rovněž možnost zvýšení efektivity využívání energie zejména v malých a středních podnicích, v obchodu a také v průmyslu, který není energeticky náročný. Přínosem může být tedy zvýšení energetické efektivity a snížení emisí (Ministerstvo životního prostředí, 2010).

Snahou každého podnikatelského subjektu by mělo být snižovat výši ekologických daní. Daně lze optimalizovat těmito způsoby:

- šetřením přírodních zdrojů,
- snížením hmotnosti výrobku,
- snížením množství odpadu,

- recyklací materiálů,
- prodlužováním životnosti výrobku,
- zvyšováním užitečných vlastností výrobku (Svátková, 2009).

Ekologická daňová reforma představuje změnu daňového systému, při které dochází k přesunu daňového břemene z práce a kapitálu na zdroje znečištění. V průběhu zavádění ekologické daňové reformy je nutné zohlednit určitá kritéria. Je rovněž nutné odstranit daně, které negativně působí na životní prostředí (Kubátová, 2006).

Jedinou cestou k optimální rovnováze mezi ochranou životního prostředí a placením ekologických daní je přijetí kompromisu a to růst ekonomiky s cílem chránit životní prostředí (Pal, Saha, 2015).

Ekologické daně je možné kategorizovat dle různých hledisek například dle druhů, předmětu zdanění, techniky zdanění či podle cílů.

a) Dle druhů

- a. První z nich jsou tzv. Pigouviánské daně, jsou založeny na teorii externalit. Daň je uvalena na jednotku znečištění životního prostředí a jejím cílem je vyrovnat mezní společenské náklady, což znamená, že se musí rovnat mezní užitky výroby mezním nákladům. Jejich účel spočívá ve snaze o snížení výroby či spotřeby škodlivých produktů či naopak stimulaci podniků k implementaci takových technologií, které omezují emise škodlivin.
- b. Další skupinou jsou nepřímé ekologické daně, které nezdaňují přímo škodlivou látku, ale prostředek znečištění (například nafta, benzín, elektrická energie).
- c. Poslední skupinou jsou daně s neplánovaným ekologickým dopadem. Hlavním důvodem jejich zavedení nebyla ekologická hlediska, ale splňují je (Široký, 2008).

b) Dle předmětu zdanění

Dle předmětu zdanění lze daně rozlišovat na:

- z motorových paliv,
- z automobilů,
- z energetických surovin,
- z emisí, poplatky za těžbu nerostných surovin atd. (Marková, 2015).

c) Dle techniky zdanění

Na základě různých technik zdanění lze ekologické daně dělit na:

- emisní daně a poplatky (zdaňují se přímo emise znečištění),
- výrobní daně (zdaňují se výrobky, které způsobují znečištění),
- uživatelské poplatky (za využití služeb v oblasti životního prostředí například likvidace odpadu),
- administrativní poplatky (povolení vyrábět dle určité technologie),
- odčitatelné daňové položky (součást daňového systému, které podporují ochranu životního prostředí) (Kubátová, 2006).

d) Dle cílů

Poslední charakteristikou, dle které je možné ekologické daně klasifikovat, je podle jejich cílů. V tomto případě hovoříme o třech různých cílech ekologických daní.

- Prvním z nich jsou účelové ekologické daně, kdy tato daň přispívá k odstraňování negativních jevů poškozujících životní prostředí.
- Další skupinou daní jsou stimulační daně, které mají za cíl, změnit chování subjektů tak, aby nedošlo k navyšování produkce škodlivin.
- Poslední skupinou jsou doplňkové ekologické daně. Jsou vybírány z produktů, které nemají substituty a není možné je nahradit jiným způsobem. Tyto daně jsou významné při zavedení ekologické daňové reformy (Milne, Andersen, 2012).

Součástí daňové reformy v oblasti ekologie je pravidlo, že znečišťovatel životního prostředí za znečištění platí. Poslední kritérium souvisí s fiskální politikou státu, kdy příjmy z environmentálních daní mají být výnosově neutrální (Vícha, 2014).

Zavedení ekologických daní není aktivitou jediného státu, ale společnou aktivitou různých států. Ochrana životního prostředí je přínosná, pokud se jedná o mezinárodní aktivitu různých států a právě i součinnost v případě ekologické daňové reformy, je velmi důležitá. Z tohoto důvodu zavedly státy Evropské unie ekologickou reformu na základě společných jednání (Karlova univerzita, 2010).

2 Definice cílů disertační práce

Disertační práce se zabývá vlivem environmentálních daní na vybraná odvětví národního hospodářství. K podpoře ochrany životního prostředí byly zavedeny environmentální daně, které mají za cíl aktivně působit proti znečištění životního prostředí. Ochrana životního prostředí je jedním z vlivů působících na daňový systém. V případě ekologických daní je podpořena myšlenka trvale udržitelného rozvoje a také společenské odpovědnosti firem, která v současné době nabývá stále většího významu.

Cílem práce je zjistit existenci vlivu ekologických daní na hospodaření podniků v různých odvětvích národního hospodářství. Vliv daňového zatížení je důležitým podkladem pro zhodnocení vlivu ekologických daní na hospodaření podniku

Prvotní idea při analýze environmentálních daní a jejich vlivu na podnik bylo zjištění environmentálních daní na úrovni podniku či koncernu. Tyto údaje však nejsou zjistitelné z veřejně dostupných zdrojů a většinou je nastaven takový model, že jednotlivé značky koncernu hlásí své environmentální daně, ale komplexní přehled neexistuje. Takto je nastaven systém ve většině podniků. Povinnost evidovat všechny náklady související s ochranou životního prostředí není součástí legislativy České republiky. Data pro analýzu byla zjišťována na základě dotazníkového šetření u vybraných podniků dle odvětví národního hospodářství.

Analýza ekologických daní vychází ze statistických metod – regresní a korelační analýzy. Porovnávány jsou vybrané podnikové ukazatele s výběrem ekologických daní v ČR obecně a dle odvětví. Struktura dat dle odvětví u podnikových statistik je obdobná jako při stanovení výše ekologických daní, tudíž je možné tato data vzájemně porovnávat.

Hlavním cílem disertační práce je stanovit na základě navržené metodiky vliv environmentálních daní na podnik ve vybraných odvětvích národního hospodářství České republiky.

Pro dosažení hlavního cíle práce byly stanoveny **dílčí cíle**:

1. definovat základní teorie v oblasti daní vzhledem k ochraně životního prostředí,
2. specifikovat ekologické daně a etapy ekologických daňových reforem v EU,

3. charakterizovat vybraná odvětví vhodná pro analýzu včetně důvodu výběru tohoto odvětví,
4. vymezit daně, které souvisejí s ochranou životního prostředí,
5. zjistit vhodné charakteristiky odvětví resp. podniku, které jsou vhodné pro analýzu vlivu ekologických daní,
6. zjistit skutečný stav výběru ekologických daní a ostatních ukazatelů v daném odvětví,
7. stanovit obecná doporučení pro jednotlivá odvětví.

Stanoveného cíle disertační práce, včetně cílů dílčích, je dosaženo pomocí ověření platnosti následujících tvrzení:

- I. výběr ekologických daní v ČR je ovlivněn odvětvím, do kterého podnik patří,
- II. platba ekologických daní je závislá na výši tržeb za vlastní výkony,
- III. platba ekologických daní je závislá na výši nákladů podniku,
- IV. výběr ekologických daní ovlivňující zisk daného odvětví.

Výzkumná část práce je pak založena na nalezení vhodného modelu popisující vývoj ekologických daní na dané odvětví pomocí korelační a regresní analýzy. Tímto byl zjištěn vliv ekologických daní na hospodaření podniku resp. odvětví.

3 Použité metody v disertační práci

Naplnění cílů disertační práce je založeno na uplatnění vybraných metod vědecké práce, a to zejména analýzy, syntézy, komparace, dedukce, indukce, statistických metod.

Pro zpracování disertační práce byla provedena **rešerše literárních a ostatních informačních zdrojů** za účelem zmapování současného stavu poznání v oblasti ekologických daní. Na základě literární rešerše provedené v rámci první teoretické kapitoly byl popsán vliv ekologických daní na podnikání. Literární rešerše vytváří představu o aktuálním stavu podnikové praxe, dále jsou zachycovány v maximální míře informace z literatury. Rešerše pomáhá k správnému nasměrování při řešení daného problému a ukazuje směr výzkumu. Pro správné pochopení environmentální politiky státu je nutné pochopit význam trvale udržitelného rozvoje státu. Touto problematikou se zabývala samostatná kapitola, kde jsou vymezeny hlavní subjekty environmentální politiky v rámci systému veřejné správy. Důležitou úlohu při utváření koncepcí a plánů mají sdružení na ochranu životního prostředí.

V hlavní části práce je provedena deskripce a podrobná analýza ekologických daní. Nejprve jsou zohledněna základní východiska pro zavedení ekologických daní a veškeré vlivy, které působily na zavedení ekologických daní jak v Evropské unii, tak v České republice. Zavedení ekologických daní je jen logickým vyústěním účinnosti politiky ochrany životního prostředí.

Metody empirického poznání jsou využity zejména při analyzování ekologických daní v odvětví národního hospodářství. Jedná se především metoda vědeckého měření a klasifikace, kdy jsou zjišťovány patřičné klasifikační a kvantifikační charakteristiky, které jsou roztrženy dle stanovených kritérií

Výzkumná část práce vychází především z analýzy odvětví a bylo využito statistických metod k určení závislosti mezi proměnnými. Teoretické přístupy byly aplikovány při vyhodnocení výzkumné části, kdy jejím cílem bylo vyvrátit či potvrdit tvrzení, která byla stanovena. Součástí výzkumné části bylo stanovit základní modely chování vybraných odvětví vzhledem k objemu ekologických daní.

Další fází výzkumu byl sběr dat pomocí dotazníkového šetření za účelem ověření či vyvrácení stanovených tvrzení. Údaje, které byly získány pro zpracování této práce, je možné obecně

rozčlenit na údaje primární a sekundární. Primární údaje jsou získány na základě dotazníkového šetření v oslovených podnicích

Analýza byla provedena na základě podnikových dat členěných dle odvětví hospodářství v České republice a byla využita jak korelační, tak regresní analýza.

4 Hlavní dosažené výsledky disertace se zdůrazněním vlastních přínosů disertanta

Cílem disertační práce bylo zjistit, zda ovlivňují environmentální daně hospodaření podniku ve vybraných odvětvích národního hospodářství České republiky. K tomu byly definovány další dílčí cíle, které byly postupně plněny v závislosti na postupném zpracování této disertační práce.

Pro dosažení hlavního cíle práce byly stanoveny **dílčí cíle**:

1. definovat základní teorie v oblasti daní vzhledem k ochraně životního prostředí,
2. specifikovat ekologické daně a etapy ekologických daňových reforem v EU,
3. charakterizovat vybraná odvětví vhodná pro analýzu včetně důvodu výběru tohoto odvětví,
4. vymezit daně, které souvisejí s ochranou životního prostředí,
5. zjistit vhodné charakteristiky odvětví resp. podniku, které jsou vhodné pro analýzu vlivu ekologických daní,
6. zjistit skutečný stav výběru ekologických daní a ostatních ukazatelů v daném odvětví,
7. stanovit obecná doporučení pro jednotlivá odvětví.

V rámci výzkumné části disertační práce byla provedena podrobná analýza dat za použití statistických metod a programů. Každé odvětví bylo definováno samostatně a vznikla tak vyhodnocení závislosti mezi ekologickými daněmi a ostatními ukazateli, a tím byla stanovena obecná doporučení pro jednotlivá odvětví.

K těmto odvětvím byla získána agregovaná data u ekologických a podnikohospodářských ukazatelů. Mezi ekologické ukazatele patří výběr ekologických daní. Z podnikohospodářských ukazatelů byly pro analýzu vybrány následující: tržby za vlastní výkony, celkové tržby, celkové náklady, zisk a základní kapitál.

K naplnění hlavního cíle práce bylo využito několik tvrzení, na základě kterých je možné vyhodnocovat vliv ekologických daní na hospodaření podniku.

I. Tvrzení: výběr ekologických daní v ČR je ovlivněn odvětvím, do kterého podnik patří

Toto tvrzení nebylo v rámci zpracované analýzy vybraných odvětví národního hospodářství prokázáno. V ostatních případech se jedná o zcela náhodný jev. Tyto veličiny byly v každém odvětví na sebe vzájemně nezávislé. Nebyl tedy prokázán žádný vztah, který by dokazoval vliv výběru daní u jednotlivých odvětví. Jediná výjimka byla zjištěna u ostatních odvětví, kde v rámci jednotlivých dílčích korelačních analýz byla prokázána závislost ekologických daní a zisku v případě ostatních odvětví (IT, velkoobchod, maloobchod).

II. Tvrzení: platba ekologických daní je závislá na výši tržeb za vlastní výkony

Toto tvrzení vycházelo z předpokladu, že ekologická náročnost odvětví souvisí s výší tržeb za vlastní výkony. Analýza dat v jednotlivých odvětvích však neprokázala tento vliv. Jiný výsledek byl zaznamenán je opět v případě ostatních odvětví, kde byl definován vztah mezi ekologickými daněmi a tržbami za vlastní výkony. U ostatních analyzovaných odvětví však tato závislost definována nebyla. Vždy je nutné porovnávat vybraná odvětví dle zjištěných dat. Pomocí regresní analýzy byly definovány základní matematické modely a statisticky významné vztahy u jednotlivých odvětví. Nejprve byla provedena celková analýza **bez ohledu na odvětví s výsledkem, že existuje statisticky nevýznamný vztah** analyzovaných ukazatelů. Stejný výsledek byl definován také v případě odvětví průmysl. U **ostatních odvětví** lze konstatovat, že prokázané matematické modely představují **statisticky významné vztahy mezi proměnnými tj. mezi ekologickými daněmi a tržbami za vlastní výkony a také mezi ekologickými daněmi a ziskem.**

III. Tvrzení: platba ekologických daní je závislá na výši nákladů podniku

Provedené analýzy závislosti výběru ekologických daní neprokázaly závislost či vztah mezi těmito ukazateli. Každé odvětví bylo analyzováno zvlášť, ale výsledek zkoumání je totožný. Všechna odvětví byla zkoumána na základě získaných dat od jednotlivých podniků a není možné tedy tento vztah žádným způsobem prokázat. Na základě korelační a regresní analýzy lze konstatovat, že neexistuje závislost mezi platbou ekologických daní a výší celkových nákladů podniků.

IV. Tvrzení: výběr ekologických daní ovlivňující zisk daného odvětví

Toto tvrzení bylo testováno pomocí regresní analýzy a bylo zjištěno, že neexistuje vztah mezi výběrem ekologických daní a ziskem daného odvětví. Všechna odvětví vykazují zcela jiné číselné ukazatele a není možné vyvodit určitou závislost mezi ekologickými daněmi a ziskem. Jedinou závislost je možné prokázat u ostatní odvětví, kdy byl identifikován vztah mezi **ekologickými daněmi a tržbami za vlastní výkony a současně vztah mezi ekologickými daněmi a ziskem**. I toto tvrzení nelze považovat za platné pro všechna odvětví.

Na základě vyhodnocených tvrzení a statistických analýz nebyla prokázána závislost mezi výběrem ekologických daní a ostatními podnikohospodářskými ukazateli. Jediná závislost byla zjištěna v případě vlivu ekologických daní a 2 podnikohospodářských ukazatelů u ostatních odvětví. Vliv ekologických daní na hospodaření podniku pak byl prokázán v případě vztahu mezi ekologickými daněmi a tržbami za vlastní výkony a současně vztah mezi ekologickými daněmi a ziskem.

Hlavním cílem této disertační práce bylo zjistit, zda výběr ekologických daní ovlivňuje hospodaření podniku. Analýza vlivu ekologických daní byla prováděna na základě vydefinovaných odvětví národního hospodářství. Pro dosažení tohoto cíle byly stanoveny také dílčí cíle, které měly přispět k naplnění hlavního cíle. Na základě zpracované analýzy nedošlo k jednoznačnému prokázání vlivu environmentálních těchto daní na vybraná odvětví vzhledem ke zvoleným ukazatelům.

Závěr

Hlavní cíl disertační práce spočívá v zjištění, zda ovlivňují ekologické daně hospodaření podniku v různých odvětvích národního hospodářství.

V dnešní době je společenským a ekonomickým tématem ochrana životního prostředí. Společenská odpovědnost za životní prostředí má v České republice stoupající tendenci. Nejedná se jen o odpovědnost jednotlivce, ale zároveň celé společnosti tzn. i ekonomických subjektů.

Ekologické daně jsou nedílnou součástí dnešního podnikání. Každý podnikatelský subjekt či stát je ovlivněn životním prostředím. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie bylo nutné zavést do daňového systému ekologické daně. Jednalo se o velmi rozsáhlou změnu, která byla připravována mnoho let dopředu. Ekologické daně zavedené do daňového systému států Evropské unie přispívají k ochraně životního prostředí. Společná aktivita států zvyšuje úspěšnost environmentální politiky.

Hlavním cílem práce bylo zjistit vliv ekologických daní na hospodaření podniku resp. odvětví. Pro dosažení tohoto cíle byly stanoveny také dílčí cíle, které měly přispět k naplnění hlavního cíle. Na základě výzkumu nedošlo k jednoznačnému prokázání vlivu těchto daní na dané odvětví vzhledem ke zvoleným ukazatelům. Zvolené metody či zkoumání prokázaly, zda existuje vztah mezi ekologickými daněmi a podnikohospodářskými ukazateli, což lze považovat za hlavní závěr disertační práce.

Seznam citací použitých v autoreferátu disertační práce

- Environmentální daně* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2012 [vid. 2012-11-11]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/ris/visarticles.nsf/Index_Entries_IE/
- Ekologická daňová reforma* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010 [vid. 2010-03-11]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/edr>
- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2006, 279 s., ISBN 80-7357-205-2.
- MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2015*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5507-6.
- MILNE, J. E., ANDERSEN, M. S., *Handbook of research on environmental taxation*. 1. vyd. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2012. ISBN 978-1-84844-997-8.
- PAL, R., B. SAHA. *Pollution tax, partial privatization and environment* [online]. Resource and Energy Economics. Amsterdam: 2015 [vid. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1676136589?accountid=17116>
- SVÁTKOVÁ, S. *Spotřební a ekologické daně v České republice*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 300 s., ISBN 978-80-7357-443-7.
- ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-005-8.
- Veřejné finance, environmentální daňová reforma a globalizace* [online]. Praha: Karlova univerzita, 2010 [vid. 2010-01-10]. Dostupné z: http://veda.fsv.cuni.cz/konf_sem/globalni_svet/GS_prispevky/g_s_env_hajek.htm
- VÍCHA, O. *Princip „znečišťovatel platí“ z právního pohledu*. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 2014, s. 240. ISBN 978-80-7201-947-2.
- ZENELAJ, E. *Education for sustainable development*. [online]. European Journal of Sustainable Development, Roma, 2013 [vid. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1504227588?accountid=17116>

Seznam publikovaných prací disertanta

ŠTURMOVÁ, J. Environmentální účetnictví. In *Sborník z Mezinárodní Baťovy konference pro doktorandy a malé vědecké pracovníky*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. S. 109. ISBN 978-80-7318-811-5.

ŠTURMOVÁ, J. Ekologické daně v ČR a SRN In *Sborník příspěvků Aktuální aspekty české a světové ekonomiky*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. S. 501 – 505. ISBN 978-80-7372-536-5.

ŠTURMOVÁ, J. Šrotovné In *Marketing v automobilovém průmyslu - Sborník příspěvků*. 1. vyd. Mladá Boleslav: Škoda Auto a. s. Vysoká škola, 2009. S. 18-24. ISBN 978-80-97042-34-2.

ŠTURMOVÁ, J. Environmentální daně v kontextu daňového systému v ČR. *III. Mezinárodní vědecká konference doktorandů a mladých vědeckých pracovníků. Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné*. 1. vyd. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, 2010. S. 693-700. ISBN 978-80-7248-620-5.

ŠTURMOVÁ, J. Environmentální účetnictví a jeho vliv na kalkulační vzorec. *PODNIKOVA REVUE: vedecký časopis Podnikovohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave so sídlom v Košiciach*. 1. Vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, XII., č. 30. S 115-125. ISSN 1335-9746.